

OSALLISUUS KORTILLA?

Tulevaisuuden kunnan tehtävä on huolehtia kunnan elinvoimasta ja kuntalaistensa hyvinvoinnista sekä tukea kaikkien kuntalaisten osallisuutta omassa lähiyhteisössään. Maaseudun Sivistysliitto MSL tuo kuntalaiset mukaan kuntien strategiatyöhön ja palvelujen kehittämiseen. Osallisuustyö MSL:ssa tarkoittaa ihmisten ja paikallisten yhteisöjen kuulemista ja mukaan ottamista omaa lähiyhteisöään ja -ympäristöään koskevissa asioissa.

Hyvän mielen paikat -hankkeessa on kehitetty ja kokeiltu erilaisia menetelmiä osallisuustyössä. Kädessäsi on korttipakka, jossa on esitelty niitä menetelmiä, joiden on todettu innostavan ihmisiä tulemaan mukaan sekä tekemään yhdessä ja yhteiseksi hyväksi. Nämä menetelmät ovat myös sellaisia, jotka vahvistavat osallistujia, tuovat ihmisten oman osaamisen esiin ja lisäävät osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Lue lisää osallisuudesta:

<https://msl.fi/osallisuus/>
#mslfi #osallisuus

TEKSTIT: Virpi Harilahti-Juola, Riitta Johanna Laitinen,
Ulla-Maija Paukkeri, Eveliina Keinänen, Riikka Kylmäoja
MENETELMÄT: Maaseudun Sivistysliitto, Hyvän mielen paikat -hanke
VALOKUVAT: Martu Väisänen
TAITTO: Riikka Kontio, Sisältötoimisto Waria

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

MENETELMÄT

Kumppanuuspöytä, penkkikahvila ja ympäristöluotsaus ovat menetelmiä, joilla kunta voi kuulla kuntalaisiaan ja saada ihmiset mukaan kunnan, oman lähiyhteisönsä ja palvelujen kehittämiseen.

Paikan adoptio, yhteisöllinen puutarha, villiveisto, kyläily, kyläjuhlat, nuorten omaehtoinen toiminta, voimauttava ryhmätoiminta, tapahtumien järjestäminen, osallistava teatteri sekä katu- ja tienvarsitaide taas ovat ryhmätoiminnan menetelmiä, jotka innostavat ja saavat ihmiset tekemään konkreettisia tekoja yhteiseksi hyväksi.

Kaikille menetelmille on yhteistä se, että ne suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä palvelun tuottajien ja niiden käyttäjien kesken. Ne ovat tavoitteellista toimintaa, joka tarjoaa mahdollisuuden olla osa isompaa kokonaisuutta, tulla kuuluksi ja tehdä jotain sekä itselle että omalle lähiyhteisölle merkityksellistä.

Kortteja voi käyttää kunnan strategia- ja kehittämistyössä sekä uuden toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä ihmisten innostamisessa tulemaan mukaan.

Intoa ja iloa uuden etsimiseen ja kokeilemiseen!

Lue lisää menetelmistä:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>

#mslfi #osallisuus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

PAIKAN ADOPTIO

Paikan adoptiolla tarkoitetaan prosessia, jossa tila otetaan väliaikaisesti jonkin ryhmän tai toiminnon haltuun. Toisin kuin valtauskulttuurissa, paikan adoptiossa neuvottelu ja sopiminen omistajan kanssa on oleellinen lähtökohta. Paikan adoptiolle on tunnusomaista ihmisten vahva sitoutuminen ja vastuun ottaminen paikasta tai ympäristöstä, jonka omistajia he eivät ole. Sen sijaan osallistujia motivoi tärkeän tavoitteen edistäminen, omakohtaiset tunnesiteet käyttämättömiksi jääneisiin alueisiin ja paikkoihin sekä yhdessä tekemisen riemu.

Paikan adoptiota voi käyttää menetelmänä kunnan ja järjestöjen välisen kumppanuuden rakentamisessa tai uusien sisältöjen luomisessa esimerkiksi työllisyyspalveluihin.

Lue lisää paikan adoptiosta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #paikanadoptio

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Onko jokin paikka sinulle erityisen tärkeä?
Voisiko sen eteen tehdä vielä jotain?

TÄÄ ON MEIDÄN JUTTU – nuorten omaehtoinen toiminta

Osallistujat ovat kiinnostuneita ympäristönsä kehittämistä ja haluavat tehdä tekoja oman lähiyhteisönsä hyväksi. Samalla he oppivat itse uusia taitoja ja heidän oma osaamisensa tulee näkyväksi. Tärkeintä on antaa ääni nuorille ja antaa heidän viedä toimintaa eteenpäin. Nuorten omaehtoinen toiminta on säännöllistä ryhmätoimintaa (kesto 1–6 kk), joka mahdollistaa uuden luomisen ja jopa mahdottomilta tuntuvien ideoiden toteuttamisen.

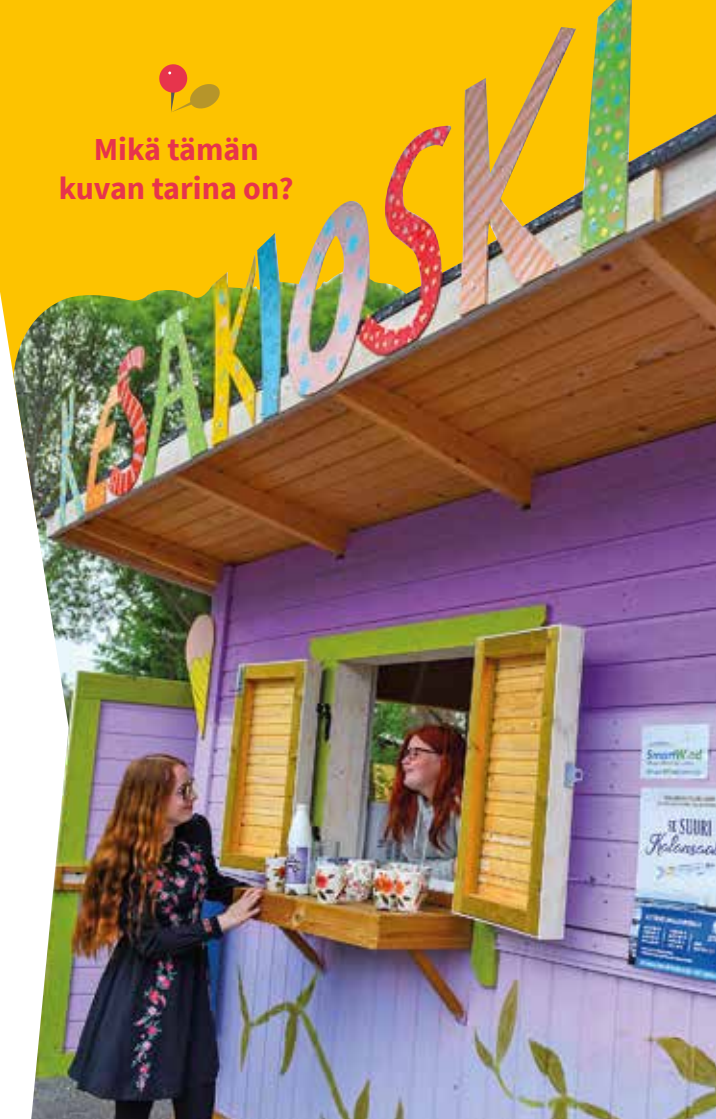
Nuorten omaehtoinen toiminta on uudenlaista nuorisotyötä, mikä perustuu nuorten mukaan ottamiseen ja osallistavaan yhdessä tekemiseen.

Lue lisää nuorten omaehtoisesta toiminnasta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mikä tämän
kuvan tarina on?

YHTEISÖLLINEN PUUTARHA

Yhteisöllinen puutarha on oivallinen keino tuoda ihmiset yhteen. Viljelyn lomassa tutustuminen käy luontevasti, kun on konkreettista tekemistä ja yhteinen tavoite: kasvien kasvattaminen sadonkorjuuta varten, yhteisen ulko-olo-huoneen rakentaminen tai tapahtumien tekeminen yhdessä.

Toiminta on säännöllistä, kestää noin puoli vuotta ja huipentuu yhteisiin sadonkorjuujuhliin.

Yhteisöllisessä puutarhassa kaikki pääsevät osallistumaan kykyjensä ja osaamisensa mukaan. Yhteistä kieltäkään ei tarvita, kun tehdään kaikille jollain lailla tuttua asiaa.

Yhteisöllistä puutarhatoimintaa voi käyttää menetelmänä esimerkiksi maahanmuuttotyössä tai kuntouttavassa työtoiminnassa.

Lue lisää yhteisöllisestä puutarhasta:

<https://msl.fi/osallisuus/metelmat/>
#mslfi #osallisuus #yhteisöllinenpuutarha

Hyötypuutarha vai
oleskelupuutarha?
Mitkä ovat sinun
lempikasvejasi?

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

YMPÄRISTÖLUOTSAUS

Ympäristöluotsaus on yhteisökehittämisen menetelmä, jonka kautta paikalliset ihmiset ottavat vastuuta omasta lähiympäristöstään ja -yhteisöstään ja tekevät vapaaehtoistyötä oman lähiyhteisönsä hyvinvoinnin hyväksi.

Tavoitteena on nähdä oma lähiympäristö uusin silmin ja kiinnittyä lujemmin omaan paikkaan ja yhteisöön. Luotsauksen avulla ympäristöä voidaan tarkastella ja avata luonto-, kulttuuri- tai sosiaalisen ympäristön näkökulmasta.

Ympäristöluotsausta voi käyttää menetelmänä esimerkiksi kyläkehittämisessä tai maahanmuuttotyössä.

Lue lisää ympäristöluotsauksesta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #ympäristöluotsaus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Millaista sinun arkesi on?

Mikä on sinun mielipaikkasi, miksi?

KUMPPANUUSPÖYTÄ

Kumppanuuspöydät tarkoittavat säännöllistä yhteistä vuoropuhelua eri toimijoiden välillä. Vuoropuhelu perustuu tasaveroisuuteen ja yhteiseen suunnitteluun, tekemiseen ja arviointiin. Asioita ei tuoda pöytiin liian valmiina, vaan pyritään saamaan yhteiseen keskusteluun erilaisia näkökulmia ja tapoja toimia. Kumppanuuspöytien tavoitteena on löytää yhteinen ymmärrys kehittämisen tavoitteista ja sisällöistä sekä varmistaa parhaiden käytänteiden jatkuvuus.

Kumppanuuspöytää voi käyttää menetelmänä kuntien strategiatyössä, hyvinvoinnin edistämisessä sekä palvelujen kehittämisessä.

Lue lisää kumppanuuspöydästä:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #kumppanuuspöytä

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kehen haluaisit tutustua?
Kenen kanssa haluaisit tehdä yhdessä?
Keneltä haluaisit oppia jotain?

PENKKIKAHVILA

Penkkikahvila on viestinnän ja kohtaamisen väline, jonka tavoitteena on lisätä viranhaltijoiden, poliittisten päättäjien sekä kuntalaisten välistä vuoropuhelua sekä kuntalaisten kuulemista ja mukaan ottamista omaa kuntaansa koskevis-
sa asioissa ja kehittämistyössä.

Penkkikahvilaa voi käyttää menetelmänä kuntalaisten kuulemiseen kunnan strategiatyössä tai kunnallisessa päätöksenteossa; esimerkiksi kaavoitukseen, ympäristön viihtyisyyteen tai palvelujen kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä.

Lue lisää penkkikahvilasta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #penkkikahvila #kuntastrategia

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

**Kenen kanssa haluaisit jutella?
Kenelle haluaisit kertoa jostain omaa
elämäsi koskevasta asiasta?**

VILLIVEISTO

Villiveisto on ryhmässä tapahtuvaa, oman tai yhteisen teoksen tekemistä itsenäisesti tai yhdessä. Se on yhteisö- tai ympäristötaidetta, jonka materiaali voi olla puuta, pajua, lunta tai jäätä. Lopputulos voi olla väliaikainen veistospuisto, yhteinen ympäristötaideteos tai teos omalle pihalle. Villiveistokurssi kestää 1–5 päivää. Villiveistoa voi käyttää menetelmänä lyhytkestoisissa tapahtumissa ja kursseilla.

Tärkeää on itse prosessi, onnistunutta lopputulosta unohtamatta. Lopuksi teoksen/teosten valmistumista juhlitaan yhdessä.

Lue lisää villiveistosta:

<https://msl.fi/osallisuus/metelmat/>
#mslfi #osallisuus #villiveisto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Mitä luonnonmateriaalia
täältä löytyy läheltä?
Mistä materiaalista
pidät erityisesti?

KYLÄILY

Kyläily yhteisökehittämisen menetelmänä perustuu vanhaan suomalaiseen kyläilykulttuuriin. Kyläily mahdollistaa ihmisten kohtaamisen ja vuorovaikutuksen, kun ihmiset antavat aikaansa ja ottavat osaksi omaa arkeaan ja yhteisöään.

Kyläily on säännöllistä toimintaa, missä vapaaehtoiset kyläpaikat ottavat vieraat vastaan ja vieraat puolestaan vievät mennessään kahvit ja muut tarjottavat. Kyläilyyn voi yhdistää myös pienimuotoista talkooapua tai muuta yhteistä tekemistä. Kyläily kestää kerrallaan 1–3 tuntia.

Kyläilyä voi käyttää esimerkiksi maahanmuuttotyössä, missä kyläilemällä ihmiset voivat tutustua toisiinsa ja toistensa arkeen. Kyläily on myös oiva menetelmä toivottaa uudet kyläläiset tai kuntalaiset tervetulleiksi uuteen paikkaan ja yhteisöön.

Lue lisää kyläilystä:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #kyläily

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

**Missä tai kenen luona haluaisit
käydä kylässä?
Kehen haluaisit tutustua?**

Mitä sinä haluaisit juhlia?

KYLÄJUHLAT

Kyläjuhlat on oiva menetelmä paikallisten yhteisöjen kehittämistyössä, missä on tavoitteena vahvistaa paikan identiteettiä ja yhdessä tekemistä sekä mahdollistaa ihmisten tutustuminen toistensa kanssa. Kyläjuhlien järjestämiseen jokainen voi osallistua omalla sen hetkisellä osaamisella ja innostuksella. Kyläjuhlista voi myös tehdä perinteen. Kerran valmisteltu juhla on helppompi toteuttaa seuraavan kerran uudestaan.

Tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen kautta.

Lue lisää kyläjuhlista:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #kyläjuhlat

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

VOIMAUTTAVA RYHMÄTOIMINTA

Voimauttava ryhmätoiminta, sen sisällöt ja menetelmät, lähtevät osallistujista itsestään. Kaikki perustuu osallistujien haluun jakaa omaa osaamistaan, suunnitella ja toteuttaa toimintaa sekä sitä kautta vahvistua ja voimaantua yhdessä.

Toiminta perustuu osallistujista nouseviin vahvuuksiin ja kiinnostuksen kohteisiin ja järjestäjän rooli on lähinnä toiminnan mahdollistaja (tilat, materiaalit jne). Toiminta on säännöllistä ryhmätoimintaa (kerran viikossa, syys- ja kevätlukukausi).

Voimauttavaa ryhmätoimintaa voi käyttää esimerkiksi kuntouttavassa työtoiminnassa, maahanmuuttotyössä tai erityisnuorisotyössä.

Lue lisää voimauttavasta ryhmätoiminnasta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #voimauttavaryhmätoiminta

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mitä haluaisit oppia?
Mitä voisit opettaa muille?

TAPAHTUMAT

Tapahtumien tekeminen yhdessä sopii kaikenikäisille ja -taitoisille osallistujille. Osallistajat ovat kiinnostuneita oman ympäristönsä kehittämisestä, haluavat luoda ja toteuttaa uutta toimintaa sekä lisätä omaa osaamistaan tapahtumatuottamisessa. Tapahtumatuottaminen on tavoitteellista ryhmätoimintaa (kesto 3–6 kk), joka pitää sisällään yhteisen suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin.

Tapahtumatuottaminen sopii menetelmäksi muun muassa nuorisotyöhön ja työllisyyspalveluihin.

Lue lisää tapahtumatuottamisesta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #tapahtumat

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Millainen tapahtuma täältä puuttuu?
Millaista tapahtumaa voisit lähteä itse
tekemään?

OSALLISTAVA TEATTERI

Osallistava teatteri on luovaa ryhmätoimintaa, joka perustuu yhteiseen haluun jakaa omia tarinoita sekä tehdä ja toimia yhdessä teatterin maailmassa. Toimintaan voi jokainen tulla mukaan ja osallistua omalla panoksellaan, taidoillaan ja osaamisellaan: joku näyttelee, toinen kirjoittaa käsikirjoitusta, joku tekee lavasteita tai puvustaa. Omaa osaamista voi tuoda teokseen myös musiikin, tekniikan tai valaistuksen kautta. Osallistava teatteri voi ottaa kantaa johonkin ajankohtaiseen ilmiöön tai asiaan yhdessä tehdyn teatteriesityksen muodossa.

Toiminta on säännöllistä ryhmätoimintaa (kesto 3–6 kk). Osallistavaa teatteria voi käyttää esimerkiksi maahanmuuttotyössä, kuntouttavassa työtoiminnassa tai osana oppilaitosten opetussuunnitelmaa.

Lue lisää osallistavasta teatterista:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>
#mslfi #osallisuus #osallistavateatteri

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Millainen tunnelma tässä kuvassa on?
Mistä tunnelma
syntyy?

KATU- JA TIENVARSAITAIDE

Katu- ja tienvarsitaide on menetelmä, jonka kautta voi vaikuttaa omaan lähiympäristöön taiteen ja luovuuden keinoin. Toiminta voi olla taiteilijavetoista tai osaaminen voi löytyä ryhmästä.

Katu- ja tienvarsitaide voi olla esimerkiksi kadulla tapahtuva performanssi, yllätyksellinen tanssi- tai musiikkiesitys, tienvarsiteatteri, siltataidenäyttely, installaatio, seinägraffiti, muraali, sapluunatyö, tarra tai juliste. Samoin se voi olla räsymatto- tai lyhtypolku, neulegraffiti, katumaalaus, lumiukkotalkoot tai maataideteos. Teos voi olla väliaikainen, hetken kestävä tai pitkäikäinen ja pysyvä teos.

Katu- ja tienvarsitaide voi olla osa säännöllistä viikkotoimintaa tai sitä voi käyttää menetelmänä lyhytkestoisissa tapahtumissa ja kursseilla.

Lue lisää katu- ja tienvarsitaiteesta:

<https://msl.fi/osallisuus/menetelmat/>

#mslfi #osallisuus #katutaide #tienvarsitaide

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mistä tämä kuva mielestäsi kertoo?

